

Sygn. akt I UK 195/18

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania D. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.
o zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 maja 2019 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w P.
z dnia 6 lutego 2018 r., sygn. akt V Ua [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 lutego 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy D. M. prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 13 stycznia 2017 r. do 9 lutego 2017 r. Decyzjami z dnia 21 lutego 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.: (-) odmówił wnioskodawcy prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 10 lutego 2017 r. do 8 marca 2017 r.; (-) odmówił wnioskodawcy prawa do świadczenia rehabilitacyjnego.

Sąd Rejonowy w P. wyrokiem z dnia 27 czerwca 2017 r., IV U [...], zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że: a) przyznał wnioskodawcy prawo do zasiłku chorobowego za okres od dnia 13 stycznia 2017 r. do 9 lutego 2017 r.; b) przyznał wnioskodawcy prawo do zasiłku chorobowego za okres od dnia 10 lutego 2017 r. do 8 marca 2017 r.; c) przyznał wnioskodawcy prawo do ubiegania się

o świadczenie rehabilitacyjne, przekazując sprawę Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T. w zakresie ustalenia niezdolności wnioskodawcy do pracy po zakończeniu okresu pobierania zasiłku chorobowego.

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z 6 lutego 2018 r., sygn. akt V Ua [...], oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Rejonowego w P. z dnia 27 czerwca 2017 r. (pkt 1), rozstrzygając o kosztach zastępstwa procesowego (pkt 2).

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył organ rentowy w całości. Zarzucono naruszenie art. 1 ust. 1, art. 6 ust. 1 i art. 18 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 645) w związku z art. 11 ust. 1 i 2 oraz art. 13 pkt 12 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r., poz. 300) przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że mimo niepodlegania ubezpieczeniu chorobowemu przez wnioskodawcę - funkcjonariusza Służby Celnej - i nieopłacania z tego tytułu składek na ubezpieczenie chorobowe, wnioskodawcy zostało przyznane prawo do zasiłku chorobowego oraz prawo do ubiegania się o świadczenie rehabilitacyjne.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił jej oczywistą zasadnością. Zdaniem organu rentowego, wadliwość zaskarżonego wyroku wynika z oczywistego naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 1 ust. 1, art. 6 ust. 1 i art. 18 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z art. 11 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czego konsekwencją było błędne uznanie przez Sąd drugiej instancji, że wnioskodawca spełnił przesłanki niezbędne do przyznania prawa do zasiłku chorobowego oraz w dalszej kolejności świadczenia rehabilitacyjnego. Według skarżącego, prawidłowe rozumienie i wykładnia wskazanych przepisów prowadzi do wniosku, że prawo do zasiłku chorobowego, a następnie świadczenia rehabilitacyjnego przysługuje wyłącznie osobom objętym ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa, określonym w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. Skarżący stwierdził, że skoro wnioskodawca (-) funkcjonariusz Służby Celnej nie podlegał ubezpieczeniu chorobowemu i nie zostały za niego opłacone z tego tytułu składki na ubezpieczenie chorobowe, to orzeczenie przyznające wnioskodawcy prawo do

zasiłku chorobowego oraz świadczenia rehabilitacyjnego jest oczywiście nieprawidłowe. Ponadto podniósł, że zaskarżony wyrok został wymierzony przeciwko interesowi publicznemu oraz zasadzie sprawiedliwości społecznej, również w kontekście zasady równości wobec prawa wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji, ponieważ wnioskodawca został potraktowany w uprzywilejowany sposób w stosunku do pozostałych obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, którzy, aby nabyć prawo do zasiłku chorobowego, muszą podlegać ubezpieczeniu chorobowemu oraz opłacać należne składki na to ubezpieczenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnił oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej wynikającą z oczywistego naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 1 ust. 1, art. 6 ust. 1 i art. 18 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20 poz. 494, z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18,

poz. 437, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Skarżący nie wykazał tak rozumianej oczywistej wadliwości zaskarżonego wyroku. Wniosek taki wynika z uwzględnienia przy ocenie twierdzeń skarżącego pominiętego przez niego stanowiska Sądu Najwyższego przyjętego w wyroku z dnia 18 października 2013 r., I UK 125/13 (OSNP 2014 nr 9, poz. 137), którego przedmiotem było rozstrzygnięcie o prawie do zasiłku chorobowego funkcjonariusza Służby Celnej za okres od 1 kwietnia 2011 r. do 8 stycznia 2012 r. w sytuacji, gdy jego niezdolność do pracy wnioskodawcy rozpoczęła się 5 stycznia 2011 r. i trwała nieprzerwanie do 8 stycznia 2012 r., a stosunek służbowy wnioskodawcy – ustał 31 marca 2011 r. W wyroku tym Sąd Najwyższy stwierdził, że ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej nie regulowała sytuacji celnika, który stał się niezdolny do służby w krótkim okresie przed jej zakończeniem. Sąd Najwyższy stwierdził, że pragmatyki służbowe nie powinny regulować kwestii świadczeń z tytułu choroby poniżej standardu wyznaczonego przez ustawę o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Uwzględniając wyjątkowy charakter świadczenia udzielanego po ustaniu okresu ubezpieczenia i bez ekwiwalentu w składce na ubezpieczenie chorobowego, przysługującego z tytułu spełnienia się ryzyka określonego ogólnie jako „niezdolność do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia”, Sąd Najwyższy wskazał na możliwość takiej wykładni art. 6 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z art. 13 pkt 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, że funkcjonariusz Służby Celnej może nabyć prawo do zasiłku chorobowego po zakończeniu służby, jeżeli niezdolność do jej wykonywania powstała w okresie przed jej zakończeniem, nie doszło do przekroczenia okresu zasiłkowego wymienionego w art. 8 ustawy zasiłkowej i nie wystąpiły okoliczności negatywne opisane w art. 12-17 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. W ocenie Sądu Najwyższego, istnieje możliwość takiej wykładni teleologicznej omawianych przepisów, zgodnie z którą celem ustawodawcy nie było pozbawienie funkcjonariuszy celnych po dniu zwolnienia ze służby prawa do zasiłku chorobowego na podstawie ustawy. Istotne

znaczenie ma też uchwała Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2014 r., I UZP 2/14 (OSNP 2015 nr 2, poz. 23), w której oceniano prawo do zasiłku chorobowego byłego sędziego, którego niezdolność do pracy powstała przed rozwiązaniem stosunku służbowego i trwała po jego ustaniu. Sąd Najwyższy podkreślił, że w takiej sytuacji niezdolność ta (po ustaniu stosunku służbowego) musi być traktowana jak powstała w okresie podlegania ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy, co uzasadnia prawo do zasiłku chorobowego po myśli art. 6 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Takiemu stwierdzeniu nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że od wynagrodzenia sędziego nie odprowadzano składek na ubezpieczenie chorobowe. Zauważył bowiem, że zasiłki chorobowe wypłacane w okresie po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego (na podstawie art. 6 ust. 1, czy na podstawie art. 7 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa) są świadczeniem udzielanym po ustaniu okresu objętego składką na ubezpieczenie i - co za tym idzie - bez ekwiwalentu w tej składce, przysługującym z tytułu spełnienia się ryzyka określonego ogólnie jako „niezdolność do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2006 r., I UK 42/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 232). Celem tego uregulowania jest zabezpieczenie materialne pracownika na wypadek czasowej przeszkody w podjęciu nowego zatrudnienia, ujmowane również jako zabezpieczenie pracownika przed utratą zarobków na wypadek przemijających przeszkód w ich zdobywaniu, wywołanych chorobą. Unormowanie to ma więc charakter gwarancyjny, ochronny, zabezpieczający środki utrzymania ubezpieczonego i jego rodziny na czas uniemożliwiający wyszukanie nowego źródła dochodu. Sytuacja niezdolnego do pracy byłego sędziego w tym zakresie nie różni się od sytuacji innych osób, którym wypłaca się zasiłki chorobowe po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, choć nie mają one ekwiwalentu w składce na to ubezpieczenie, wobec czego nie ma też żadnych podstaw do pozbawienia byłego sędziego gwarancyjnej ochrony ubezpieczeniowej z tytułu prawnie określonego zdarzenia chorobowego po ustaniu stosunku służbowego. Odmienne stanowisko, zmierzające do pozbawienia byłego sędziego prawa do zasiłku chorobowego w związku z niezdolnością do pracy, trwającą po

ustaniu stosunku służbowego, nie tylko pozostawałoby w sprzeczności z art. 6 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ale stanowiłoby także nieuzasadnioną dyskryminację tej grupy zawodowej, naruszając konstytucyjną zasadę równego traktowania obywateli (art. 32 Konstytucji RP) w zakresie konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego (art. 67 ust. 1 Konstytucji RP) (zob. także uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., III UZP 5/02, OSNP 2003 nr 3, poz. 69). Podsumowując, podkreślane podobieństwo sytuacji ubezpieczonych w systemie powszechnym i sędziów oraz celników pozwalało na przyznanie im uprawnień określonego w art. 6 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przy odwołaniu się do zasad wyznaczonych w art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Poglądy te – w odniesieniu sędziów i celników - zostały zaakceptowane przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 stycznia 2017 r., I UK 121/16 (LEX nr 2216098).

Uwzględniając powyższe, zarzut oczywistej wadliwości stanowiska Sądu Okręgowego zajętego w zaskarżonym wyroku nie ma uzasadnionych podstaw. Sąd Okręgowy wydając zaskarżone rozstrzygnięcie, zastosował wykładnię przepisów przyjętą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2013 r., I UK 125/13, co oznacza, że nie można mu zarzucić widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji.

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.